

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ευκαιρίες και προκλήσεις για το ECVET, το σύστημα μεταφοράς μονάδων επαγγελματικής εκπαίδευσης

Το ευρωπαϊκό σύστημα πιστωτικών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ECVET) ⁽¹⁾ είναι ένας από τους ευρωπαϊκούς μηχανισμούς που έχουν στόχο να αυξήσουν τη διαφάνεια των συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (EEK). Στόχος του είναι να διευκολύνει τις μετακινήσεις σπουδαστών από ένα ίδρυμα επαγγελματικής κατάρτισης σε ένα άλλο, εντός ή εκτός συνόρων.

Το ECVET, το οποίο αφορά τα προσόντα σε κάθε επίπεδο του ευρωπαϊκού πλαισίου προσόντων (EQF):

- επιτρέπει τη μεταφορά ενοτήτων/ψηφίδων μαθησιακών αποτελεσμάτων,
- λειτουργεί μέσω συμπράξεων μεταξύ ιδρυμάτων και
- καταργεί την ανάγκη εκ νέου αξιολόγησης των σπουδαστών που μετακινούνται από ένα ίδρυμα σε άλλο.

Ως προσόν νοείται ο συνδυασμός ενοτήτων/ψηφίδων μαθησιακών αποτελεσμάτων. Όπου τα εθνικά συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης το επιτρέπουν, οι ενότητες/ψηφίδες μαθησιακών αποτελεσμάτων μπορούν να αναγνωρίζονται ανεξαρτήτως του πού και του πώς αποκτήθηκαν. Μπορούν να χρησιμοποιούνται στην αγορά εργασίας, καθώς και για την απόκτηση πλήρων προσόντων.

Οι χώρες εφαρμόζουν το ECVET κατόπιν σύστασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με βάση τις προτεραιότητες πολιτικής τους και την ανάπτυξη των εθνικών συστημάτων προσόντων. Το Cedefop αναλύει τις εξελίξεις και δημοσιεύει κάθε χρόνο σχετική έκθεση, στην οποία περιλαμβάνονται αναλύσεις ανά χώρα ⁽²⁾.

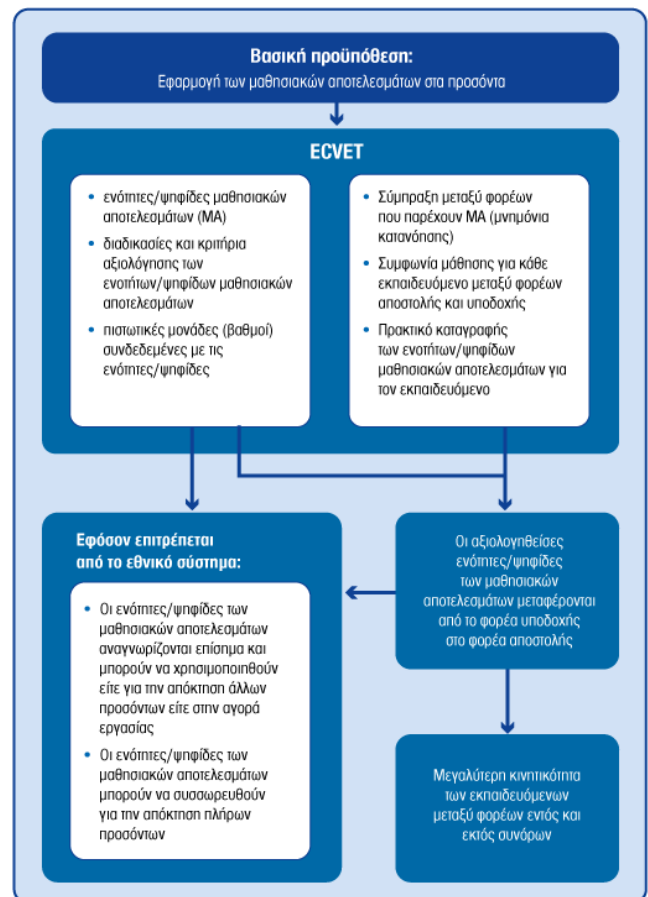
⁽¹⁾ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2009). Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2009, για τη θέσπιση του ευρωπαϊκού συστήματος πιστωτικών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ECVET). *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, C 155 της 8.7.2009, σσ. 11-18. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:155:0011:0018:EL:PDF> [ως είχε στις 5.6.2013].

⁽²⁾ Cedefop (2013). *Monitoring ECVET implementation strategies in Europe [Παρακολούθηση των στρατηγικών εφαρμογής του ECVET στην Ευρώπη]*. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων. http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/6118_en.pdf [ως είχε στις 5.6.2013].

Δραστηριότητες και αντιλήψεις

Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση, οι περισσότερες χώρες αντιμετωπίζουν το ECVET ως μηχανισμό *διασυνοριακής* κινητικότητας σπουδαστών. Λόγω αυτής της αντίληψης, το σύστημα βρίσκεται προς το παρόν σε στάδιο δοκιμής μέσα από εκατοντάδες διακρατικά πιλοτικά σχέδια, χρηματοδοτούμενα κυρίως από την ΕΕ, με προοπτική σταδιακής επέκτασης της εφαρμογής του σε ένα ευρύτερο φάσμα επαγγελματικών προσόντων.

Εικόνα 1: Τι κάνει το ECVET

Τα πιλοτικά αυτά σχέδια είναι κυρίως συμπράξεις μεταξύ παρόχων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ή οργανισμών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της διακρατικής κινητικότητας) από διάφορες χώρες. Τα περισσότερα σχέδια αφορούν συγκεκρι-

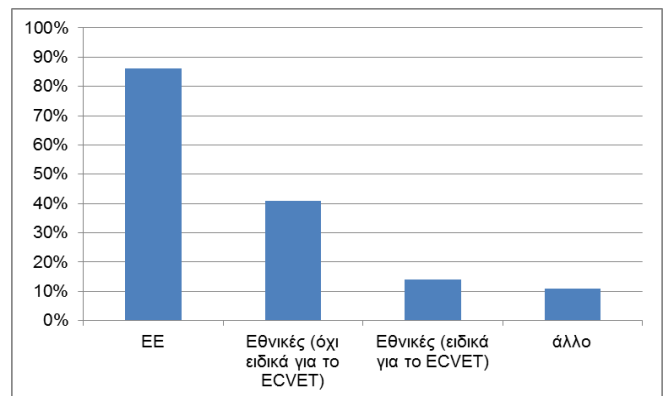
μένους κλάδους. Ορισμένα μόνο έχουν εθνική διάσταση, και με αυτά αξιολογείται συνήθως ο τρόπος με τον οποίο το ECVET μπορεί να εφαρμοστεί σε επίπεδο ειδικών προσόντων ή να ενσωματωθεί στο ευρύτερο σύστημα προσόντων.

Ένα **εθνικό σχέδιο χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ** είναι το MEN-ECVET στη Γαλλία, του οποίου σκοπός είναι η εξέταση του υφιστάμενου κανονιστικού και οργανωτικού πλαισίου και ο καθορισμός των όρων εφαρμογής του ECVET. Το σχέδιο εστιάζει στον βασικό τίτλο σπουδών του γαλλικού εκπαιδευτικού συστήματος, το απολυτήριο επαγγελματικής εκπαίδευσης (επίπεδο 4 στη Γαλλία καθώς και στο ευρωπαϊκό πλαίσιο προσόντων).

Μεταξύ των **σχεδίων που χρηματοδοτούνται από εθνικούς πόρους** συγκαταλέγονται το Decvet στη Γερμανία - ένα σύστημα πιστωτικών μονάδων το οποίο βάσει 10 πιλοτικών σχεδίων εξετάζει το κατά πόσο είναι εφικτή η μεταφορά διαδικασιών πιστοποίησης μαθησιακών αποτελεσμάτων- και η πρωτοβουλία Finecvet στη Φινλανδία με την οποία ελέγχθηκε η καταλληλότητα του ECVET για τα επαγγελματικά προσόντα της Φινλανδίας.

Η ανάλυση της χρηματοδότησης ανά πηγή δείχνει ότι η ανάπτυξη του ECVET βασίζεται κυρίως σε πόρους της ΕΕ και ότι λίγες μόνο χώρες δαπανούν εθνικούς πόρους (εικόνα 2). Προκύπτει λοιπόν το ερώτημα εάν αυτή η εξάρτηση από πόρους της ΕΕ αποτελεί ένδειξη μειωμένου εθνικού ενδιαφέροντος για το ECVET.

Εικόνα 2: Πηγές χρηματοδότησης του ECVET

Πηγή: Cedefop, Monitoring ECVET implementation strategies in Europe [Παρακολούθηση των στρατηγικών εφαρμογών του ECVET στην Ευρώπη], έγγραφο εργασίας αριθ. 18, 2013.

Όσον αφορά, ωστόσο, τη δημιουργία υποδομών για το ECVET, τα κράτη ανέλαβαν πρωτοβουλίες για τη σύσταση γραφείων σύνδεσης (από 15 το 2011 σε 26 το 2012) και για την ανάθεση ρόλων και αρμοδιοτήτων στους φορείς/οργανισμούς που μετέχουν στο ECVET και στη διάχυση σχετικών πληροφοριών. Σε πολλές περιπτώσεις, οι φορείς και οι οργανισμοί αυτοί υπάγονται στις αρχές που είναι υπεύθυνες για τα εθνικά πλαίσια προσόντων (NQF) ή για το EQAVET (ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς για τη διασφάλιση της ποιότητας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση), κάτι το οποίο μπορεί να αποδειχθεί χρήσιμο στον συντονισμό των μηχανισμών.

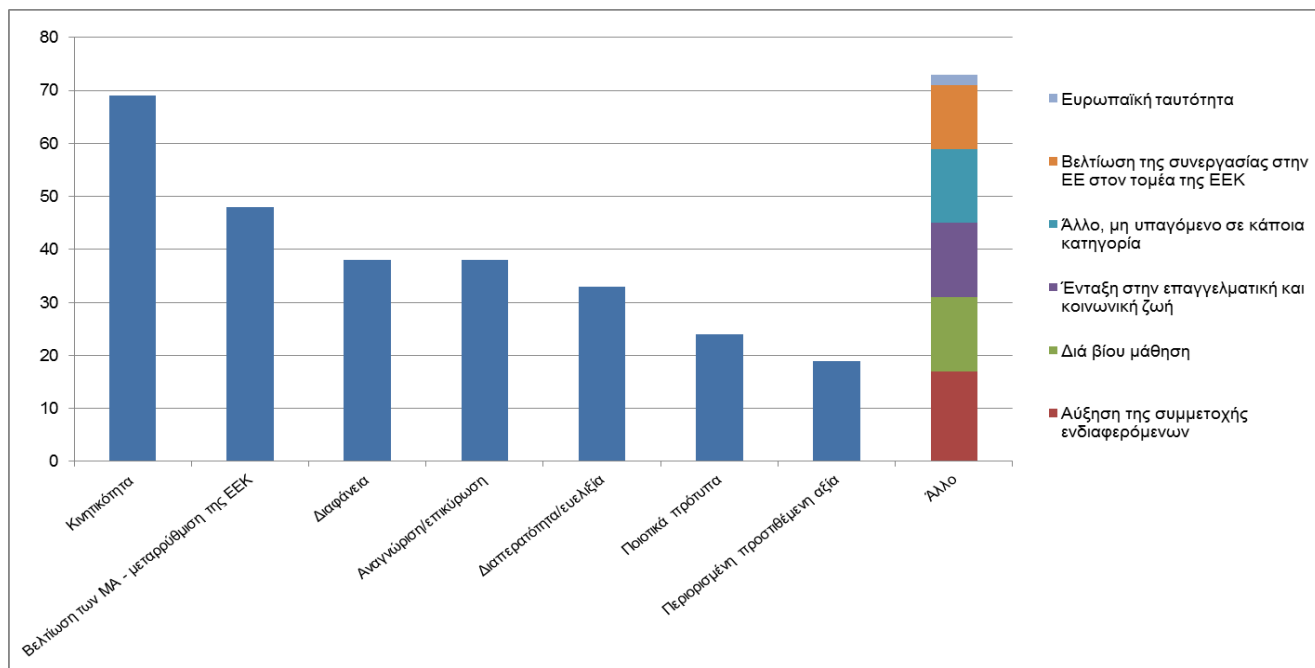
Πίνακας 1: Στρατηγικές ανάπτυξης του ECVET εφαρμοζόμενες ή υπό σχεδίαση το 2012

Στρατηγικές κατά σειρά σπουδαιότητας	Αριθμός χωρών που εφαρμόζουν τη στρατηγική από το σύνολο των παρακολουθούμενων χωρών ⁽³⁾
1. Προσαρμογή των προσόντων και των εξελίξεων που σχετίζονται με το EQF	28/33
2. Γνώση μέσω της εργασίας σε σχέδια του ECVET χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ	26/33
3. Δραστηριότητες προβολής του ECVET στους ενδιαφερόμενους (π.χ. εκδηλώσεις, δημοσιεύσεις, δικτυακοί τόποι, ενημερωτικές/διαφημιστικές εκστρατείες)	20/33
4. Επικαιροποίηση των κανονισμών για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση ή ανάπτυξη νέων κανονισμών προς στήριξη του ECVET	19/33
5. Διευρυμένες στρατηγικές ελέγχου (π.χ. πιλοτικά προγράμματα, εφαρμογή του ECVET σε ένα τμήμα των συστημάτων)	14/33
6. Συγκέντρωση στοιχείων σχετικά με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του ECVET για τους φορείς χάραξης πολιτικής (αξιολόγηση αντίκτυπου)	9/33
7. Στάση αναμονής	4/33

Πηγή: Στοιχεία προσαρμοσμένα από το Cedefop, *Monitoring ECVET implementation strategies in Europe* [Παρακολούθηση των στρατηγικών εφαρμογών του ECVET στην Ευρώπη], έγγραφο εργασίας αριθ. 18, 2013 http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/6118_en.pdf [ως είχε στις 5.6.2013].

⁽³⁾ Το Βέλγιο-Φλάνδρα δεν ανέφερε καμία στρατηγική.

Εικόνα 3: Προστιθέμενη αξία από το ECVET, ποσοστό ερωτηθέντων

Εντούτοις, τέσσερις από τις 33 χώρες που ερωτήθηκαν σχετικά με τις στρατηγικές που εφαρμόζουν για την ανάπτυξη του ECVET απάντησαν ότι τηρούν στάση αναμονής. Οι περισσότερες (28) από αυτές εστιάζουν στη διαμόρφωση ενός πλαισίου πολιτικής που θα καθιστά εφικτή τη λειτουργία του ECVET, π.χ. καθιερώνοντας την προσέγγιση των μαθησιακών αποτελεσμάτων στα εθνικά τους συστήματα προσόντων.

Ένας στους πέντε ερωτηθέντες εξέφρασε αμφιβολίες σχετικά με την αξία του ECVET στη χώρα του, αναφέροντας για παράδειγμα ότι οι στόχοι του μπορούν να επιτευχθούν μέσω των εθνικών συστημάτων μεταφοράς μονάδων ή χάρις στο ευέλικτο εκπαιδευτικό περιβάλλον της χώρας. Επιπλέον, το 48% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η αξία του ECVET έγκειται κυρίως στην εφαρμογή των μαθησιακών αποτελεσμάτων, κάτι που όντως αποτελεί προϋπόθεση για τέτοια συστήματα μεταφοράς πιστωτικών μονάδων. Η εικόνα που σχηματίζεται είναι ότι η εκλαμβανόμενη αξία του ECVET σχετίζεται στενά με τον προσανατολισμό προς τα μαθησιακά αποτελέσματα, αλλά ότι δεν υπάρχει ακόμη η αντίληψη ότι χρειάζονται τέτοια συστήματα μεταφοράς μονάδων στην επαγγελματική εκπαίδευση.

Προκλήσεις

Το ECVET είναι ένα πολυσύνθετο σύστημα, αποτελούμενο από πληθώρα φορέων/οργανισμών που δραστηριοποιούνται στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση σε όλους τους κλάδους. Ο ειδικός του ρόλος και η συμβολή του στις εθνικές πολιτικές διά βίου μάθησης και στην κινητικότητα δεν έχουν αποσαφηνιστεί

στον βαθμό που θα είναι απαραίτητος ώστε να εξυπηρετήσει πιο φιλόδοξους πολιτικούς στόχους.

Σύζευξη με άλλους μηχανισμούς ⁽⁴⁾

Οι μηχανισμοί επικύρωσης επιτρέπουν την πιστοποίηση της *άτυπης και μη τυπικής* μάθησης ⁽⁵⁾, ενώ το ECVET αφορά *τυπικούς* διαύλους μάθησης και τυπικά προσόντα. Υπάρχει όμως σχέση ανάμεσα στην επικύρωση και στο ECVET: τα *επικυρωμένα* μαθησιακά αποτελέσματα μπορούν να αναγνωριστούν ως μονάδες ECVET, ανοίγοντας έτσι τον δρόμο προς την απόκτηση πλήρων προσόντων. Ο βαθμός στον οποίο οι χώρες θα προωθήσουν τον συγκεκριμένο ρόλο του ECVET θα εξαρτηθεί από το βαθμό στον οποίο έχουν εφαρμόσει μαθησιακά αποτελέσματα και στους ισχύοντες μηχανισμούς επικύρωσης.

Τα **ευρωπαϊκά/εθνικά πλαίσια προσόντων (EQF/NQF)** έχουν εισαγάγει τα μαθησιακά αποτελέσματα στα προσόντα, σε διάφορα επίπεδα, *δημιουργώντας έτσι μία από τις προϋποθέσεις για τη λειτουργία του ECVET.*

Το **EQAVET** θεσπίζει διαδικασίες και οδηγίες αναβάθμισης και διατήρησης της ποιότητας για κάθε

⁽⁴⁾ Η νέα πρωτοβουλία της ΕΕ με την ονομασία «Ευρωπαϊκός χώρος δεξιοτήτων και επαγγελματικών προσόντων», την οποία εξήγγειλε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως μέρος της στρατηγικής της *Ανασχεδιασμός της εκπαίδευσης*, στοχεύει στον στενότερο συντονισμό των ευρωπαϊκών και εθνικών μηχανισμών προς επίτευξη μεγαλύτερης διαφάνειας, προς αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων και προς στήριξη της διά βίου μάθησης.

⁽⁵⁾ Η σύσταση του Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 2012 για την επικύρωση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης ορίζει το 2018 ως την ημερομηνία έως την οποία τα κράτη μέλη πρέπει να εισαγάγουν κατάλληλες ρυθμίσεις.

σύστημα προσόντων, διασφαλίζοντας έτσι τη διαφάνεια και την εμπιστοσύνη ανάμεσα στις ευρωπαϊκές χώρες.

Οι υπηρεσίες **καθοδήγησης και παροχής συμβουλών** είναι σημαντικές για την ενημέρωση του κοινού σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να επωφεληθεί από το ECVET. Προς το παρόν, οι πολίτες γνωρίζουν πολύ λίγα για το σύστημα, αν και 20 από τις 33 χώρες αναφέρουν δραστηριότητες «μάρκετινγκ» για τους ενδιαφερόμενους (Πίνακας 1).

Δίοδοι μεταξύ επαγγελματικής και γενικής εκπαίδευσης

Στα συστήματα προσόντων, τα προσόντα επιπέδου 4 του EQF χρησιμοποιούνται συχνά για τον έλεγχο του ECVET. Το επίπεδο 4 είναι ένα επίπεδο «παραδοσιακών» επαγγελματικών προσόντων, αν και το ECVET αναμένεται να καλύψει όλα τα επίπεδα του EQF.

Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, το ECTS είναι ένα διαφορετικό σύστημα μεταφοράς πιστωτικών μονάδων το οποίο θεσμοθετήθηκε με σκοπό να διευκολύνει τη μεταφορά μονάδων μεταξύ ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της διαδικασίας της Μπολόνιας. Βασίζεται πρωτίστως σε κριτήρια όπως η διάρκεια των μαθημάτων και ο αριθμός των ωρών.

Το ECTS και το ECVET προχωρούν μέχρι στιγμής ξεχωριστά. Η σύνδεσή τους θα διευκόλυνε το πέρασμα μεταξύ των επαγγελματικής και γενικής εκπαίδευσης. Η προσπάθεια που καταβάλλεται σήμερα ώστε να προσδιοριστεί το ECTS σε όρους μαθησιακών αποτελεσμάτων ενδέχεται να αποτελέσει ένα βήμα προς τη σύγκλιση των δύο συστημάτων.

Συμβατότητα

Ένα από τα θέματα που συζητούνται αφορά τη χορήγηση και τη χρήση βαθμών ECVET. Ενώ έχει συμφωνηθεί ότι το ECVET πρέπει να βασίζεται στις ενότητες/ψηφίδες μαθησιακών αποτελεσμάτων, οι χώρες δυσκολεύονται με τη βαθμολόγηση αυτών των αποτελεσμάτων. Επιπλέον, οι βαθμοί θεωρούνται μη συμβατοί με εθνικά συστήματα που χορηγούν μονάδες βάσει του θεωρητικού χρόνου μάθησης, δηλαδή, βάσει όχι μαθησιακών αποτελεσμάτων αλλά εισρωών.

Προσανατολισμένα πρωτίστως στα μαθησιακά αποτελέσματα, τα υφιστάμενα συστήματα χορήγησης επαγγελματικών πιστωτικών μονάδων, όπως π.χ. στη Δανία, στη Σλοβενία, στη Φινλανδία και στο Ηνωμένο Βασίλειο, βασίζονται στον συνδυασμό εισρωών και μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Διοίκηση του συστήματος

Το ECVET διέπεται από δύο επίπεδα διοίκησης: οι εκπαιδευτικοί φορείς αναπτύσσουν το σύστημα διευκολύνοντας την ανταλλαγή σπουδαστών και τη

μεταφορά γνώσεων που αποκτήθηκαν στο εξωτερικό, ενώ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι εθνικές κυβερνήσεις, μέσω του δικτύου ECVET παρέχουν τις θεσμικές προϋποθέσεις για την πλήρη εφαρμογή του συστήματος. Μέχρι στιγμής στο σύστημα μετέχουν κυρίως πάροχοι εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Ωστόσο, τα εθνικά συστήματα θα πρέπει να αναπτύξουν πρότυπα αξιολόγησης βάσει μαθησιακών αποτελεσμάτων, και να επιτρέψουν την αναγνώριση και συσσώρευση πιστωτικών μονάδων μεταξύ χωρών.

Αυτό με τη σειρά του προϋποθέτει τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, ορισμένοι από τους οποίους θεωρούν ότι η παρούσα δομή του ECVET είναι συγκεχυμένη.

Πολιτικές προεκτάσεις

Αν και οι περισσότερες χώρες θέτουν σήμερα τα θεμέλια για τη λειτουργία του ECVET, η πλήρης εφαρμογή του δεν είναι πιθανή στο εγγύς μέλλον. Πολλές χώρες επικεντρώνουν τις προσπάθειές τους στη διαμόρφωση πλαισίων προσόντων και διαδικασιών επικύρωσης, ενώ το ίδιο το ECVET περιορίζεται σε διακρατικές συμπράξεις. Οι περισσότερες χώρες θεωρούν ότι το ECVET αφορά τη διασυνοριακή κινητικότητα, η οποία αποτελεί γι' αυτές ήσσονα προτεραιότητα.

Εάν το ECVET λειτουργήσει μόνο ως διακρατικό σύστημα μεταφοράς μονάδων, διευκολύνοντας την κινητικότητα σπουδαστών επαγγελματικής εκπαίδευσης, ο αντίκτυπός του θα παραμείνει περιορισμένος. Με δεδομένο ότι ο σκοπός του είναι να συμβάλει στην αναγνώριση των μαθησιακών αποτελεσμάτων και να επιτρέψει τη συσσώρευση μονάδων για την απόκτηση προσόντων, το ECVET θα πρέπει να ενσωματωθεί πλήρως στις εθνικές πολιτικές διά βίου μάθησης και να ευθυγραμμιστεί με τις υπό διαμόρφωση πρακτικές επικύρωσης.

